

ŠTÁTNA
ŠKOLSKÁ
INŠPEKCIA

Výberové konania na obsadenie miesta riaditeľa školy

Postrehy a skúsenosti školských inšpektorov

**KRITICKÝ
PRIATEĽ ŠKÔL
A ŠKOLSKÝCH
ZARIADENÍ**

Spracovala: Ing. Ľuba Habodášová

2022/2023

ÚVOD

Výberové konania riaditeľov na štátnych základných a stredných školách prebiehajú každoročne. V roku 2022/2023 to bolo na 17 % škôl, ktoré podliehajú povinnosti prizvať zástupcu ŠŠI. Zistenia z dotazníkového prieskumu inšpektorov, ktorí sa týchto výberových konaní zúčastnili, preukazujú, že výberové konania sú vo väčšine v súlade s formálnymi pravidlami. Stále však platí, že väčšina z nich je neverejná, čo môže znížiť dôveryhodnosť verejnosti voči samotnému procesu. Vysoký podiel výberových konaní riaditeľov len s jedným kandidátom môže naznačovať značnú formalizáciu procesu a nedostatočnú súťaž medzi víziami pre budúci rozvoj školy. V ďalšej diskusii ohľadne výberových konaní riaditeľov škôl odporúčame adresovať aj otázku prítomnosti, prípadne aj zásadnejšej úlohy školskej inšpekcie na výberových konaniach vo všetkých druhoch škôl a školských zariadení zriadených všetkými typmi zriaďovateľov.

Štátna školská inšpekcia a výberové konania riaditeľov v súčasnej legislatíve

Podľa platnej legislatívy¹ zástupcovia ŠŠI sú prizývaní na výberové konania riaditeľov s riadnym hlasom vo výberovej komisii. Povinnosť prizvať ŠŠI majú rady škôl pri základných školách zriadených obcou, v prípade stredných škôl samosprávnym krajom. V minulom školskom roku sa táto povinnosť nevzťahovala na 87 súkromných a 118 cirkevných základných škôl, čo predstavuje 10 % všetkých ZŠ.

V prípade stredných škôl túto povinnosť nemalo 123 súkromných a 71 stredných cirkevných škôl, spolu 29 % všetkých SŠ (gymnázia, stredné športové školy, konzervatóriá a stredné odborné školy)².

Výberové konania však prebiehajú aj v iných druhoch škôl a školských zariadení, napríklad v materských školách, základných umeleckých školách, špeciálnych školách, jazykových školách, centrách voľného času, na ktoré sa táto zákonná povinnosť nevzťahuje. Tiež platí, že v ich prípade zriaďovateľom môže byť obec/štát, súkromník alebo cirkev. Nie je teda zrejme, prečo účasť zástupcu ŠŠI bola zákonom uložená len na výberové konania ZŠ zriadených obcou a SŠ zriadených samosprávnym krajom.

HLAVNÉ ZISTENIA

Štátna školská inšpekcia sa zúčastnila **324** výberových konaní na **obsadenie miesta riaditeľa školy** na ZŠ a **76** výberových konaní na SŠ, spolu na 400 konaniach. Aj keď účasť ŠŠI na výberových konaniach nepredstavuje vykonávanie kontrolnej činnosti, táto správa sumarizuje zistenia z ich priebehu v danom období. Dáta boli zbierané formou dotazníkov vyplňaných školskými inšpektormi, ktorí sa výberových konaní zúčastnili.

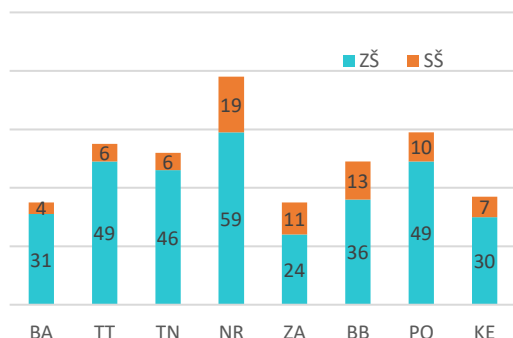
Aj keď najvyšší **počet výberových konaní** prebehol v Nitrianskom kraji (**Graf 1**), po zohľadnení počtu škôl v krajoch najvyšší podiel ZŠ s výberovými konaniami zo všetkých škôl bol v Trenčianskom kraji, nasledoval Trnavský kraj (**Graf 2**). Pri SŠ najvyšší podiel výberových konaní bol v Nitrianskom a Banskobystrickom kraji.

Základné výberové konania predstavovali 92 % všetkých konaní, pričom ich najčastejším dôvodom bolo uplynutie funkčného obdobia (80 % základných výberových konaní). **Opakované výberové konania** predstavovali 8 %, pričom dôvodom vyše polovice opakovaných výberových konaní bola nezhoda komisie na spoločnom kandidátovi v predchádzajúcom výberovom konaní (60 % z opakovaných výberových konaní).

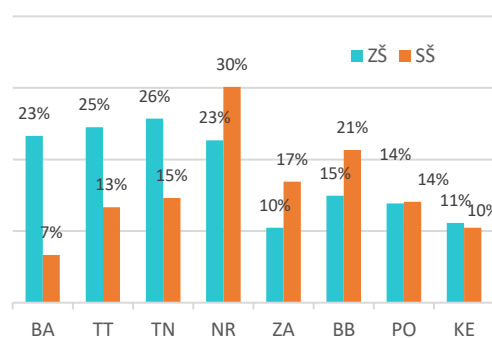
¹ § 4 ods. 3 zákon č. 596/2003 Z. z.

² na základe údajov Centra vedecko-technických informácií SR

GRAF 1 Počet výberových konaní riaditeľov v ZŠ a SŠ v jednotlivých krajoch

GRAF 2 Podiel výberových konaní riaditeľov na celkovom počte ZŠ a SŠ v jednotlivých krajoch

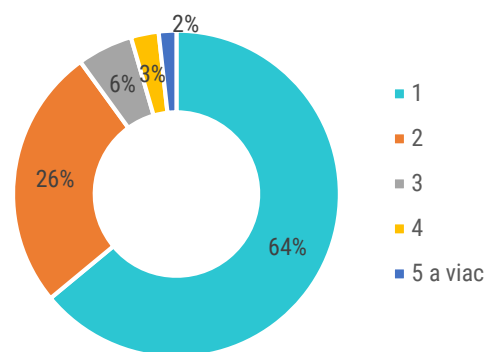

Takmer dve tretiny výberových konaní malo jedného kandidáta (64 %), ktorým bol do veľkej miery súčasný riaditeľ alebo súčasná riaditeľka školy (vrátane poverených) (**Graf 3**). V ďalších 14 výberových konaniach sa počet kandidátov zúžil na jedného z dôvodu nesplnenia formálnych podmienok pre účasť niektorých kandidátov, prípadne aj pre ich absenciu.

TABUĽKA 1 Rozloženie počtu kandidátov vo výberových konaniach riaditeľov

Počet kandidátov	Súčasný riaditeľ kandidát			Podiel VK so súčasným RŠ %
	áno	nie	spolu	
1	183	73	256	71,5
2	58	46	104	55,8
3	8	14	22	36,4
4	5	6	11	45,5
5 a viac	3	4	7	42,9
Spolu	257	143	400	64,3

GRAF 3 Rozloženie výberových konaní riaditeľov podľa počtu kandidátov

Vo všetkých výberových konaniach **predložená dokumentácia kandidátov** obsahovala návrhy koncepcie rozvoja školy v písomnej forme. Iba v jednom prípade inšpektor uviedol, že nemal dost' času na oboznámenie sa s písomnou dokumentáciou. V **96 %** prípadov bol pre hodnotenie kandidátov vopred stanovený postup na základe zrozumiteľných a objektívnych kritérií. V prípade, že sa výberového konania zúčastnilo viac kandidátov, v **17 %** prípadov nebol vopred určený postup pre riešenie situácie rovnakého počtu bodov/hlasov viacerých kandidátov.

V **88 %** konaní boli **časové limity na prezentáciu koncepcií** vopred určené a následne s výnimkou troch výberových konaní bol tento časový limit podľa vyjadrení inšpektorov dodržaný. S výnimkou dvoch prípadov inšpektori udávali dostatok času členov komisie na otázky pre kandidátov. Verejných konaní bolo **11 %**, výber z kandidátov prebiehal tajným hlasovaním v **92 %** konaní.

Zápisnica bola vypracovaná vo všetkých sledovaných konaniach (okrem jedného, ktoré neprebehlo z dôvodu zistenia nesplnenia kvalifikačných predpokladov jediného kandidáta počas výberového konania). Len v troch prípadoch nebola táto zápisnica považovaná inšpektorom za objektívnu. Komisia sa zhodla na spoločnom kandidátovi v **95 %** konaní (v 18 prípadoch sa nezhodla).

Aj napriek zisteniam, ktoré naznačujú vysokú mieru regulárnosti výberových konaní, **dochádza k zásahom zriaďovateľov do výberových konaní** alebo iných foriem ovplyvňovania členov komisie, a tiež nezrovnalostí ako prizývanie kandidátov nad maximálne povolený vek 65 rokov. Stále tiež platí, že častá zmena pravidiel spôsobuje nejasnosti napríklad v kvalifikačných predpokladoch kandidátov. V minulom kolskom roku inšpektori zaznamenali 6 prípadov rôznych neregulárností počas konaní.